

Etusivu>Oikeudenkäyntimenettely>Siviilioikeudelliset menettelyt>Todistelu

Todistelu

Irlanti

1 Todistustaakka

1.1 Mitkä ovat todistustaakkasäännöt?

Tiettyä vaadetta koskeva todistustaakka on yleisesti vaateen tai väitteen tekijällä. Esimerkiksi huolimattomuuteen perustuvassa vahingonkorvausasiassa huolimattomuuden todistaminen on kantajan vastuulla ja kantajan myötävaikuttamista koskeva todistustaakka on vastaajalla. Yleensä kantajan tulee esittää todisteet, joihin kanne perustuu, ja vastaajan tulee esittää todisteet kannetta vastaan. Mikäli vastaaja esittää vastakanteen, vastakannetta koskeva todistustaakka on vastaajalla. Joissakin tapauksissa laki kuitenkin asettaa todistustaakan vastaajalle. Esimerkiksi perusteetonta irtisanomista koskeissa asioissa todistustaakka on vastaajana olevalla työnantajalla, ts. työnantajan on osoitettava, että irtisanomiselle oli riittävä peruste. [Ks.

[Perusteettomia irtisanomisia koskeva laki vuodelta 1977](#) sellaisena kuin se on muutettuna].

1.2 Onko olemassa sääntöjä, joiden nojalla tiettyjä tosiseikkoja pidetään sellaisina, ettei niiden toteen näyttäminen ole tarpeen? Millaisissa tapauksissa?

Onko tiettyjen olettamusten kumoaminen mahdollista esittämällä vastatodistelua?

Myönnettyä seikkaa ei tarvitse näyttää toteen. Tuomarit voivat käyttää yleistietouttaan tai ottaa oikeudellisesti huomioon selvät, yleisesti tunnetut tai yleistietoon kuuluvat tosiseikat, joten näistä ei tarvitse esittää todisteita. Lainsäädännössä tehdään tiettyjä olettamuksia, jotka voidaan kumota todisteilla. Näihin kuuluvat vanhemmuusolettama, avioliittojen pätevyyttä koskeva oletama, aikuisten oikeustoimikelpoisuutta koskeva oletama sekä kadonneen henkilön oletaminen kuolleeksi, mikäli kyseistä henkilöä ei ole tavattu tai hänestä ei ole kuultu yli 7 vuoteen huolimatta kaikista asianmukaisista yrityksistä etsiä häntä. *Res ipsa loquitur* -sääntöä sovellettaessa tehdään laiminlyöntiä koskeva oletama sellaisissa olosuhteissa, joissa onnettomuuden syy osoitetaan olleen vastaajan tai vastaajan palveluksessa olleiden tai vastaajan edustajien hallittavissa onnettomuushetkellä ja joissa onnettomuus on ollut sellainen, että sitä ei olisi tapahtunut tavanomaisessa tilanteessa, jos sen syystä vastaavat olisivat noudattaneet riittävää huolellisuutta. Kun *res ipsa loquitur* -sääntöön vedotaan, todistustaakka siirtyy vastaajalle, ja hänen on näin ollen todistettava, ettei ole toiminut huolimattomasti. Syy-yhteyttä koskeva todistustaakka on kuitenkin yhä kantajalla. On myös huomionarvoista, että kantajan ei tarvitse kanteessaan vedota *res ipsa loquitur* -periaatteeseen sen käyttämiseksi kannetta käsittelevässä oikeudenistunnossa, jos periaate on tosiseikkojen perusteella selkeästi sovellettavissa asiaan.

1.3 Missä määrin oikeuden on vakuuttava jostakin tosiseikasta voidakseen perustaa tuomionsa tällaisen tosiseikan olemassaoloon?

Siviilioikeudellisissa menettelyissä osapuoli voittaa, jos hän pystyy vakuuttamaan oikeuden oman kantansa todennäköisyydestä. Jos osapuoli ei siis onnistu vakuuttamaan oikeutta siitä, että hänen näkemyksensä tapahtumista on todennäköisempi kuin vastapuolen näkemys, hän häviää asian. Kyseessä on joustava oikeusnormi, ja tuomioistuimet vaativat tavallisesti enemmän todisteita tietyissä vakavissa asioissa, kuten käsitellessään petossyytteitä.

2 Todisteiden vastaanottaminen

2.1 Edellyttääkö todisteiden vastaanottaminen aina asianosaisen pyyntöä, vai voiko tuomari tietyissä tapauksissa hankkia todisteita oma-aloitteisesti?

Todisteet hankitaan siviilioikeudellisissa menettelyissä asiakirjojen esittämispyyntöillä, tietoja toimittamalla ja todistajia kuulemalla.

Asiakirjojen esittämispyyntö: Ylemmän oikeusasteen tuomioistuimen (*High Court*) asioissa asianosainen hankkii tarvittavat asiakirjat pyytämällä niitä kirjallisesti toiselta asianosaiselta. Tuomioistuin määrää asiakirjojen esittämismenettelyä varten, jos asianosainen ei ole esittänyt pyydettyjä asiakirjoja vapaaehtoisesti, on kieltäytynyt niiden esittämisestä tai ei ole huomionut pyyntöä asiakirjojen esittämisestä. [Ks. [Ylioikeuksien säännöt](#), päätös 31, asetus 12 sellaisena kuin se on muutettuna]. Kaikkien pyydettyjen asiakirjojen tulee olla käsiteltävän asian tosiseikkojen kannalta merkityksellisiä ja tarpeellisia. Asiakirjoja on mahdollista pyytää esitettäväksi myös muulta kuin asianosaiselta.

Tietojen toimittaminen: Henkilövahinkoasian osapuolen tulee antaa vastapuolelle ilman tuomioistuimen pyyntöä kaikki lääkärintlausunnot, joita oikeudenkäyntiin todistajaksi kutsuttavat asiantuntijat ovat laatineet. [Ks. [Ylioikeuksien säännöt](#), päätös 39, asetus 46 sellaisena kuin se on muutettuna]. Molempien osapuolten on myös toimitettava vastapuolelle kaikkien todistajaksi kutsuttavien nimet ja osoitteet, ja kantajan on tehtävä ilmoitus kaikista erityisistä menoista tai itse maksetuista kuluista, jotka liittyvät vaateen perusteena olevaan vahinkoon tai vammaan.

Todistajat: Asianosaiset eivät tarvitse tuomioistuimen lupaa käyttääkseen todistajanlausuntoja asiansa tukena. Poikkeuksen tästä tekevät ylimmän oikeusasteen kauppatorioistuimen menettelyt. Niissä asianosaisen, joka haluaa käyttää todistajanlausuntoja, on toimitettava tuomioistuimelle todistajan allekirjoittama todistajanlausunto ja kutsuttava todistaja antamaan suullinen todistus oikeudenkäynnissä. Mikäli asianosainen ei toimita todistajanlausuntoa ennen oikeudenkäyntiä ylimmän oikeusasteen kauppatorioistuimeen, se ei voi kutsua todistajaa oikeuteen ilman tuomioistuimen lupaa. Tuomioistuimella on myös laajat oikeudet määrätä toimitettavista todisteista, ja se voi jättää huomiotta todisteita, jotka olisivat muussa tapauksessa hyväksyttäviä, tai rajoittaa todistajan vastakuulustelua. Tietyissä olosuhteissa asianosainen voi myös hakea oikeuden määräystä, jonka perusteella todistus voidaan antaa valahtoisena todistajanlausuntona oikeudenkäyntiä silmällä pitäen tuomioistuimen nimittämälle kuulustelijalle ennen asian käsittelyä oikeuden istunnossa. Tuomarin tehtävänä on kuulla kaikki asianosaisten esittämät todisteet eikä osallistua tosiseikkojen etsimiseen. Tavallisesti tuomarilla ei ole oikeutta kutsua todistajaa ilman asianosaisten suostumusta. Tämä on kuitenkin mahdollista tietyissä oikeuden halventamista koskeissa siviiliasioissa tai tietyissä lasten huoltoa koskeissa menettelyissä. Tuomarilla on myös oikeus kutsua asianosaisen aikaisemmin kutsuma todistaja uudelleen kuultavaksi.

Asiantuntijatodistajat: Asianosaiset eivät yleensä tarvitse tuomioistuimen lupaa asiantuntijatodisteiden käyttämiseen käsiteltävän asian tueksi. Mikäli asiantuntijatodisteita käytetään, vastapuolten tulisi toimittaa asiantuntijalausunnot toisilleen ennen oikeudenkäyntiä. Ylimmän oikeusasteen kauppatorioistuimessa tuomari voi käsitellä edeltävässä menettelyssä määrätä mahdolliset asiantuntijatodistajat keskustelemaan yhdessä, jotta he voivat määrittellä todistettavaan asiaan liittyvät ongelmat, sopia asiantuntijalausunnoista, jotka he aikovat antaa näihin ongelmiin liittyen, ja tarkastella mahdollisia muita asioita, joita tuomari määrää heidän tarkasteltavakseen. Tuomioistuin voi antaa tällaisille asiantuntijatodistajille tehtäväksi laatia muistion, joka sisältää heidän tapaamistensa ja kuulemistensa lopputulokset ja jonka he toimittavat yhdessä oikeuteen ja asianosaisille. Tällaisten asiantuntijakuulemisten lopputulokset eivät sido asian osapuolia. [Ks. [Ylioikeuksien säännöt](#), päätös 63A, asetus 6(1)(ix)].

Tuomioistuin voi omasta aloitteestaan nimittää asiantuntijan arvioijaksi avustamaan tuomioistuinta käsiteltävässä asiassa. Tuomioistuin voi määrätä asiantuntijan laatimaan raportin, joka toimitetaan asianosaisille, sekä määrätä asiantuntijan osallistumaan oikeudenkäyntiin, jossa tämä antaa tuomioistuimelle neuvoja tai avustaa sitä.

2.2 Mitä seuraa sen jälkeen, kun asianosaisen pyyntö todisteiden vastaanottamisesta on hyväksytty?

Asiakirjojen esittämispyynnöt: Tuomioistuin määrää asiakirjojen esittämisvelvollisuudesta vain, jos asianosainen ei ole esittänyt pyydettyjä asiakirjoja vapaaehtoisesti, on kieltäytynyt niiden esittämisestä tai ei ole huomioinut pyyntöä asiakirjojen esittämisestä. Tämän vuoksi jos tuomioistuin määrää asiakirjojen esittämisestä, asiakirjoja pyytäneelle asianosaiselle tavallisesti korvataan hakemuksen tekemisestä syntyneet kulut. Mikäli asianosaiselle annetaan määräys esittää tietyt käytettävissään tai hallussaan olevat asiakirjat, sen tulee toimittaa vastapuolelle jäljennökset näistä asiakirjoista. Asiakirjojen toimittamista koskevaa määräystä noudatetaan antamalla valaehtoinen asiakirjoja koskeva todistus, jonka liitteenä asianmukaiset asiakirjat ovat. Asiakirjojen toimittamista koskevan määräyksen noudattamatta jättäminen voi johtaa kanteen hylkäämiseen tai vastineen jättämiseen huomiotta, millä varmistetaan, että asianosaiset noudattavat asiakirjojen toimittamista koskevaa määräystä.

Todistajat: Asianosaiset eivät tarvitse tuomioistuimen lupaa todistajanlausuntojen käyttämiseen käsiteltävän asian tueksi. Tapauksissa, joissa tuomioistuin määrää, että on annettava todistajanlausunto erillisessä kuulemistilaisuudessa oikeudenkäyntiä silmällä pitäen, todistaja antaa lausuntonsa suullisesti tuomioistuimen nimittämälle kuulustelijalle. Kuulustelu suoritetaan kuin kyse olisi oikeudenkäynnistä, todistajaa on mahdollista vastakuulustella, ja todistuksesta tehdään pöytäkirja.

Asiantuntijatodistajat: Asianosaiset eivät yleensä tarvitse tuomioistuimen lupaa asiantuntijatodisteiden käyttämiseen käsiteltävän asian tueksi. Asiantuntijat voivat laatia kirjallisia raportteja, joissa he ilmoittavat havaintonsa ja antavat puolueettoman asiantuntijalausuntonsa. Mikäli asiantuntijaraportteja laaditaan, ne tulee toimittaa vastapuolelle ennen oikeudenkäyntiä. Asiantuntija toimii ensisijaisesti tuomioistuimen apuna eikä pyri tukemaan kumpaakaan oikeudenkäynnin osapuolta, vaikka asiantuntija saakin korvauksensa hänet nimenneeltä osapuolelta.

2.3 Millaisissa tapauksissa oikeus voi evätä asianosaisen esittämän pyynnön todisteiden vastaanottamisesta?

Tuomioistuin voi evätä asianosaisen pyynnön tietyn todisteen vastaanottamisesta tai esittämisestä, jos sen mielestä kyseinen todiste on merkityksetön, tarpeeton tai todisteeksi kelpaamaton. "Parasta todistetta" koskevan säännön mukaan tosiseikka on todistettava parhaalla ja suorimmalla todisteella. Jos paras todiste ei ole saatavilla, sen puuttuminen on huomioitava. Paras todiste esimerkiksi kirjeen sisällöstä on itse kirjeen esittäminen sen sijaan, että annetaan suullinen lausunto sen sisällöstä. Yleisesti ottaen kaikki todisteet, jotka liittyvät asian kannalta merkityksellisiin tosiseikkoihin, ovat hyväksyttävissä. Tiettyjä todisteita ei kuitenkaan hyväksytä. Näitä ovat esimerkiksi luottamukselliset keskustelut (kuten asiakkaan ja asianajajan välinen luottamuksellinen viestintä). Tuomari päättää kussakin tapauksessa todisteiden hyväksyttävyydestä.

2.4 Mitä erilaisia todistelukeinoja on olemassa?

Tosiseikat voidaan vahvistaa todisteilla, olettamuksilla ja todisteisiin perustuvalla päättelyllä sekä siten, että tuomioistuin ottaa tietyt yleisesti tunnetut tosiseikat oikeudellisesti huomioon. Siviilioikeudellisissa menettelyissä käytettyjä todistelukeinoja ovat todistajanlausunto, asiakirjat ja fyysiset todisteet. Asiakirjoihin voivat sisältyä paperiasiakirjat, tietotekniset tallenteet, valokuvat sekä video- ja äänitallenteet.

2.5 Millä tavoin todisteita voidaan ottaa vastaan todistajilta? Tapahtuuko se eri tavoin kuin todisteiden vastaanottaminen asiantuntijoilta? Mitä sääntöjä sovelletaan kirjallisiin todistajanlausuntoihin ja asiantuntijalausuntoihin?

Periaatteessa tosiseikkojen todistajat antavat todistajanlausuntonsa suullisesti oikeudenkäynnissä, jossa heitä pyydetään vahvistamaan lausuntojensa totuudenmukaisuus ja täsmällisyys.

Asiantuntijat antavat todistajanlausuntonsa kirjallisesti, ellei tuomioistuin määrää toisin. Asiantuntijaraportissa tulee esittää päätelmät, tosiseikat ja olettamukset, joihin päätelmät perustuvat, sekä asiantuntijalle annetun toimeksiannon asiasisältö. Tuomioistuin päättää, onko asiantuntijan tarpeellista osallistua oikeudenkäyntiin ja antaa suullinen lausunto.

2.6 Onko joillakin todistelukeinoilla suurempi painoarvo kuin toisilla?

Tuomioistuimella on suuri harkintavaltia arvioidessaan kunkin todisteen painoarvoa ja luotettavuutta. Esimerkiksi kuulopuhetodistelulla, joka voidaan hyväksyä siviilioikeudellisissa menettelyissä, on usein vähäisempi painoarvo kuin suoralla todistamisella, erityisesti, mikäli alkuperäisen puhujan kutsuminen todistajaksi olisi ollut mahdollista.

Tietyt asiakirjat ja tallenteet hyväksytään todistusvoimaisiksi. Esimerkiksi yritysten ja viranomaisen asiakirjat hyväksytään todistusvoimaisiksi, jos ne ovat yrityksen toimihenkilön tai viranomaisen oikeaksi todistamia, ja eri tyyppisiä virallisia asiakirjoja (kuten lainsäädäntöä, asetuksia, määräyksiä, valtiosopimuksia ja oikeuden pöytäkirjoja) voidaan todistaa tulostetuilla tai oikeaksi todistetuilla jäljennöksillä ilman muita todisteita.

2.7 Onko tiettyjen tosiseikastojen todistaminen sidottu määrätynlaiseen todistelumenettelyyn?

Tietyt oikeustoimet on toteutettava kirjallisesti, joten tällaisista oikeustoimista on esitettävä asiakirjatodisteita. Tällaisia ovat esimerkiksi maa-alueen myyntiä koskevat sopimukset.

2.8 Velvoittaako laki todistajat todistamaan?

Yleisenä sääntönä on, että jos todistaja kykenee todistamaan, hänet voidaan pakottaa saapumaan oikeudenkäyntiin ja todistamaan. Asianosainen, joka haluaa varmistaa todistajan osallistumisen oikeudenkäyntiin, voi haastaa todistajan kuultavaksi tuomioistuimessa. Kun tuomioistuin on antanut haasteen ja se on annettu asianmukaisesti tiedoksi, haaste velvoittaa todistajaa osallistumaan kuulemiseen. Haasteen noudattamatta jättämisellä todistaja syyllistyy oikeuden halventamiseen.

2.9 Millaisissa tilanteissa todistajat voivat kieltäytyä todistamasta?

Yleistä sääntöä, jonka mukaan todistamaan kykenevän on todistettava, ei sovelleta ulkomaalaisiin hallitsijoihin tai heidän perheisiinsä, ulkomaalaisiin diplomaatteihin tai konsuliedustajiin, tiettyjen kansainvälisten järjestöjen edustajiin eikä tuomareihin tai lautamiehiin, kun kyse on heidän toimistaan näissä tehtävissä. Asianosaisten puoliset ja sukulaiset voidaan velvoittaa antamaan todistus siviilioikeudenkäynneissä. Todistajan on vastattava kysymyksiin lukuun ottamatta tilanteita, joissa he menettäisivät itsekriminointisuojaansa. Toisin sanoen todistajan tulee vastata kysymyksiin, ellei hänellä ole perusteltua syytä pelätä, että vastaamalla hän voisi edesauttaa joutumistaan epäilyksi tai syytetyksi.

Todistajilla, jotka voidaan yleisesti velvoittaa todistamaan, on kuitenkin oikeus olla luovuttamatta tiettyjä asiakirjoja tarkastettavaksi ja kieltäytyä vastaamasta tiettyihin kysymyksiin luottamuksellisuuden perusteella. Luottamuksellisuuden päätyypeihin kuuluvat asianajosalaisuus, tietyt luottamukselliset neuvottelut ja edellä mainittu itsekriminointisuoja.

Todisteita on myös oikeus olla luovuttamatta, jos niiden esittäminen olisi vastoin yleistä etua. Yleisen edun vastaisia todisteita voivat olla esimerkiksi kansalliseen turvallisuuteen, diplomaattisuhteisiin, keskushallinnon työhön, lapsen etuun, rikostutkintaan ja ilmiantajien suojeluun liittyvät todisteet. Myöskään journalistilla ei ole velvollisuutta paljastaa lähteitään, ellei niiden paljastaminen ole välttämätöntä oikeudenkäytön tai kansallisen turvallisuuden vuoksi tai levottomuuksien tai rikoksen estämisen vuoksi.

2.10 Voidaanko todistamisesta kieltäytyvää henkilöä rangaista tai pakottaa hänet todistamaan?

Todistamaan haastettu todistaja, joka kieltäytyy todistamasta, voidaan vangita oikeuden halventamisesta, kunnes hän lopettaa halventamisen, tai hänelle voidaan määrätä sakko. Todistajanhaasteen noudattamatta jättäminen tarkoittaa oikeuden määräyksen noudattamatta jättämistä, ja näin ollen todistamisesta kieltäytyminen voidaan aina katsoa oikeuden halventamiseksi.

2.11 Onko olemassa henkilöryhmiä, joita ei voida kuulla todistajina?

Aikuiset eivät voi antaa todistusta siviilioikeudenkäynnissä, mikäli he eivät kykene ymmärtämään valaa tai antamaan järkevää todistusta. Lapsitodistaja ei voi antaa todistusta, jos hän ei ymmärrä velvollisuutta puhua totta tai jos hänellä ei ole riittävää ymmärrystä, jotta hän voisi perustella todistuksensa. Oikeudenkäynnin tuomari tekee päätöksen siitä, voiko lapsitodistaja antaa todistuksen.

2.12 Mikä on tuomarin ja asianosaisten asema todistajainkuulustelussa? Millä edellytyksillä todistajaa voidaan kuulla käyttämällä hyväksi erilaisia teknisiä apuneuvoja, kuten videoneuvottelua?

Todistajat antavat ensin pääasiallisen todistajanlausuntonsa, ja tämän jälkeen vastapuolen edustaja voi vastakuulustella heitä. Vastakuulusteltaessa todistajaa voidaan esittää johdattelevia kysymyksiä. Joskus todistajan kutsunut osapuoli voi kuulustella todistajaa vastapuolen kuulustelun jälkeen. Myös tuomari voi kysyä todistajalta kysymyksiä, esimerkiksi saadakseen selvennyksen johonkin asiaan.

Joissakin tapauksissa todistajaa on mahdollista kuulustella televisioyhteyden kautta. Lapsen tai henkisesti toiminnaltaan häiriintyneen henkilön etua koskevilla menettelyissä todistus voidaan kuulla reaaliaikaisella televisioyhteydellä ja kysymykset esittää välikäden kautta. Reaaliaikaista televisioyhteyttä voidaan käyttää myös silloin, kun todistaja asuu Irlannin ulkopuolella.

3 Näytön arviointi

3.1 Estääkö se, että todiste on hankittu lainvastaisin keinoin, tuomioistuinta ottamasta todistetta huomioon tuomiossa?

Lainvastaisesti hankittu todiste ei ole välttämättä todisteeksi kelpaamaton. Se voidaan huomioida, jos sillä on merkitystä, mutta oikeudenkäynnin tuomarilla on oikeus jättää se huomiotta. Mikäli oikeudenkäynnin tuomari saa tietoonsa, että oikeusjärjestyksen perusteet edellyttävät todisteen jättämistä huomiotta, vaikka se olisi merkityksellinen käsiteltävien tosiseikkojen kannalta, todistetta ei voida hyväksyä.

3.2 Käykö lausumani todisteesta ollessani itse asianosaisena asiassa?

Oikeudenkäynnissä asianosaisten todistajanlausunnot ovat yhtä lailla hyväksyttäviä todisteita kuin ei-asianosaisten todistukset.

Linkkejä

<https://www.courts.ie>

Päivitetty viimeksi: 16/04/2024

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät Euroopan oikeudellisen verkoston kansalliset yhteysviranomaiset. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Komissio tai Euroopan oikeudellinen verkosto eivät ole vastuussa tiedoista, joita esitetään tai joihin viitataan tällä sivustolla. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.